

מחקר מכללת כנרת

פרופ' עמוס רולידר והגב' נעמה גלמן

בשנת 2018 נערך במכללת כנרת מחקר אשר ביקש לבחון את השפעת יישום ההתערבות בשיטת 'מצמיחים' על רמת ההצקה בקרב תלמידי כיתות ד', ז' וח' הלומדים בבתי-ספר הממוקמים בצפון הארץ. באופן ספציפי המחקר בחן את השפעת יישום ההתערבות בשיטת 'מצמיחים' על שכיחות הקורבנות במרחב הפיזי, שכיחות הקורבנות ברשת, תחושת המוגנות של התלמידים בבית-הספר והמידה בה העומדים מן הצד מגנים על הקורבנות לכשהם עדים למקרי הצקה. המשתתפים התלויים נמדדו באמצעות שאלון דיווח עצמי (ראה נספח מספר 1), עליו השיבו הנבדקים טרם יישום ההתערבות וכחודש לאחר תום יישום ההתערבות.

תוצאות המחקר מעידות על השפעה מובהקת שהייתה לסדנת מצמיחים בהפחתת שכיחות הקורבנות במרחב הפיזי וברשת, וכן על עלייה בתחושת המוגנות של התלמידים בבית הספר.

כפי שניתן לראות בלוח מספר 1, הנבדקים במחקר הנוכחי היו 104 תלמידי בית ספר יהודים וישראלים, מתוכם 53 בנות (51%) ו-51 בנים (49%). עוד עולה מלוח זה כי בקרב הנבדקים היו 20 תלמידי כיתה ד' (19.2%), 60 תלמידי כיתה ז' (57.7%) ו-24 תלמידי כיתה ח' (23.1%).

לוח מספר 1: סטטיסטיקה תיאורית של הנבדקים

N	%	שכיחות		
104	51	53	נקבה	מין
	49	51	זכר	
104	19.2	20	ד	כיתה
	57.7	60	ז	
	23.1	24	ח	
104	0	0	ערבי	מגזר
	100	104	יהודי	

ניתוח השערת המחקר הראשונה:

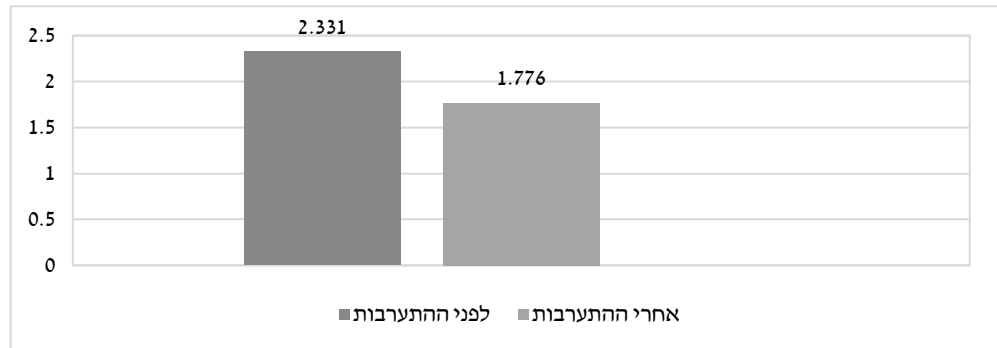
לוח מספר 2: מבחן T למדגמים מזווגים לבדיקת הבדלים בשכיחות הקורבנות הפיזית לפני ואחרי יישום ההתערבות בשיטת מצמיחים

sig	T	df	SD	MEAN	
			0.859	2.331	קורבנות פיזית לפני ההתערבות
0.000***	6.309	103			קורבנות פיזית אחרי ההתערבות

*p<0.05 **p<0.01 ***p<0.001

לבדיקת ההשערה כי ימצא הבדל בשכיחות הקורבנות הפיזית לפני יישום ההתערבות בשיטת מצמיחים ואחרי יישום ההתערבות זו, אשר יתבטא בכך ששכיחות הקורבנות הפיזית תהייה נמוכה יותר לאחר יישום ההתערבות, נערך מבחן T למדגמים מזווגים. נמצא הבדל מובהק בין שכיחות הקורבנות הפיזית לפני ואחרי ההתערבות [t(103)=6.309, p<0.001] לפיו ממוצע שכיחות הקורבנות הפיזית לפני ההתערבות (M=2.331, SD=0.859) היה גבוה מממוצע שכיחות הקורבנות הפיזית לאחר ההתערבות (M=1.776, SD=0.853) (ראה לוחות 2 ו-3). ממצא זה מאשש את השערת המחקר הראשונה ומציע כי בעקבות יישום ההתערבות בשיטת מצמיחים חלה ירידה בשכיחות הקורבנות במרחב הפיזי.

לוח מספר 3: תרשים המציג את ההבדלים בקורבנות במרחב הפיזי לפני ואחרי יישום ההתערבות בשיטת מצמיחים

ניתוח השערת המחקר השנייה:

לוח מספר 4: מבחן T למדגמים מזווגים לבדיקת הבדלים בשכיחות הקורבנות ברשת לפני ואחרי יישום ההתערבות בשיטת מצמיחים

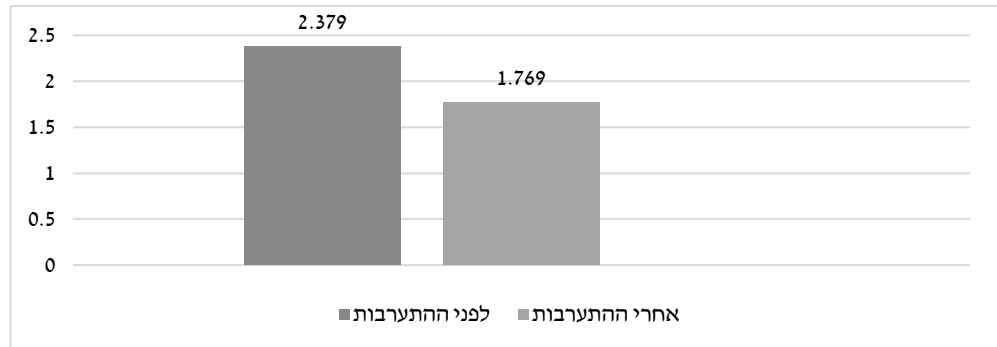
sig	T	df	SD	MEAN	
			0.899	2.379	קורבנות ברשת לפני ההתערבות
0.000***	6.467	103			
			0.926	1.769	קורבנות ברשת אחרי ההתערבות

*p<0.05 **p<0.01 ***p<0.001

לבדיקת ההשערה כי ימצא הבדל בשכיחות הקורבנות ברשת לפני יישום ההתערבות בשיטת מצמיחים ואחרי יישום ההתערבות זו, אשר יתבטא בכך ששכיחות הקורבנות ברשת תהייה נמוכה יותר לאחר ההתערבות, נערך מבחן T למדגמים מזווגים. נמצא הבדל מובהק בין שכיחות הקורבנות ברשת לפני ואחרי ההתערבות [t(103)=6.467, p<0.001] במסגרתו ממוצע שכיחות הקורבנות ברשת לפני ההתערבות (M=2.379, SD=0.899) היה גבוה מממוצע שכיחות הקורבנות ברשת לאחר ההתערבות (M=1.769, SD=0.926).

(SD=0.926) (ראה לוחות 4 ו 5). ממצא זה מאשש את השערת המחקר השנייה ומציע כי בעקבות יישום ההתערבות בשיטת מצמיחים חלה ירידה בשכיחות הקורבנות ברשת.

לוח מספר 5: תרשים המציג את ההבדלים בקורבנות ברשת לפני ואחרי יישום ההתערבות בשיטת מצמיחים

ניתוח השערת המחקר השלישית:

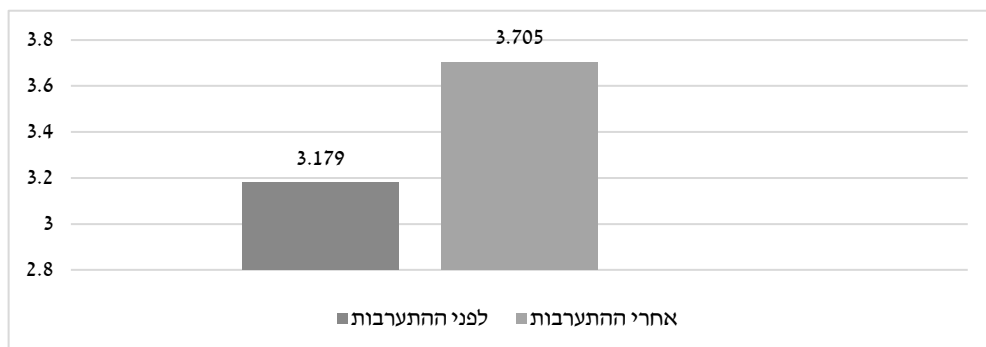
לוח מספר 6: מבחן T למדגמים מזווגים לבדיקת הבדלים בתחושת המוגנות לפני ואחרי יישום התערבות בשיטת מצמיחים

MEAN	SD	df	T	sig
מוגנות לפני ההתערבות	0.578			
מוגנות אחרי ההתערבות	0.912			
		103	6.781	0.000***

*p<0.05 **p<0.01 ***p<0.001

לבדיקת ההשערה כי יימצא הבדל בתחושת המוגנות של התלמידים לפני יישום ההתערבות בשיטת מצמיחים לתחושת המוגנות שלהם לאחר יישום התערבות זו, אשר יתבטא בכך שתחושת המוגנות תהיה גבוהה יותר לאחר ההתערבות, נערך מבחן T למדגמים מזווגים. נמצא הבדל מובהק בין תחושת המוגנות לפני ואחרי ההתערבות [$t(103)=6.781, p<0.001$] במסגרתו תחושת המוגנות הממוצעת לפני ההתערבות ($M=3.179, SD=0.578$) הייתה נמוכה מתחושת המוגנות הממוצעת לאחר ההתערבות ($M=3.705, SD=0.912$) (ראה לוחות 6 ו 7). ממצא זה מאשש את השערת המחקר השלישית ומציע כי בעקבות יישום ההתערבות בשיטת מצמיחים חלה עלייה בתחושת המוגנות של התלמידים.

לוח מספר 7: תרשים המציג את ההבדלים בתחושת המוגנות לפני ואחרי יישום ההתערבות בשיטת מצמיחים

ניתוח השערת המחקר הרביעית:

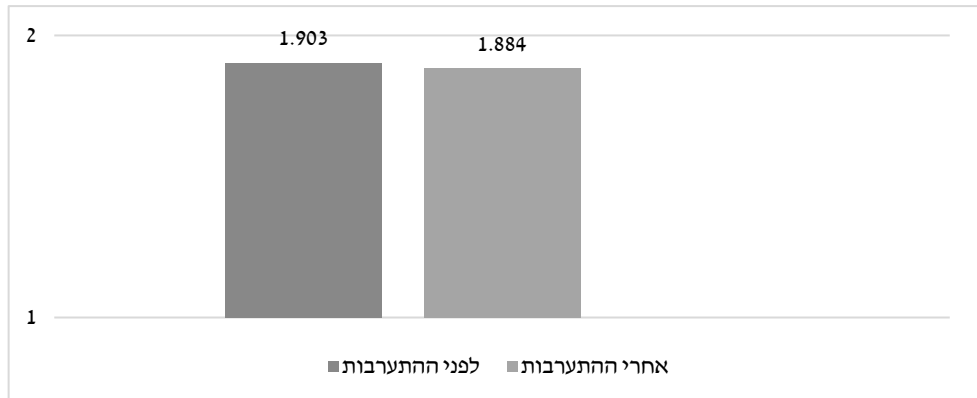
לוח מספר 8: מבחן T למדגמים מזווגים לבדיקת הבדלים במידה בה העומדים מן הצד מגנים על הקורבנות להצקה לפני ואחרי יישום ההתערבות בשיטת מצמיחים

sig	T	df	SD	MEAN	
			0.782	1.903	הגנה על הקורבנות לפני ההתערבות
0.854	0.185	103			
			0.839	1.884	הגנה על הקורבנות אחרי ההתערבות

*p<0.05 **p<0.01 ***p<0.001

לבדיקת השערה כי ימצא הבדל במידה בה העומדים מן הצד יגנו על הקורבנות להצקה לפני יישום ההתערבות בשיטת מצמיחים למידה בה הם יעשו זאת לאחר יישום ההתערבות זו, אשר יתבטא בכך שהעומדים מן הצד יגנו על הקורבנות לאחר ההתערבות יותר, נערך מבחן T למדגמים מזווגים. לא נמצא הבדל מובהק בין המידה בה העומדים מן הצד יגנו על הקורבנות לפני יישום ההתערבות למידה בה הם עשו זאת לאחר יישום ההתערבות [t(103)=0.185, n.s.] (ראה לוחות 8 ו-9). ממצא זה מצביע על כך שהשערת המחקר הרביעית לא אוששה ומציע כי בעקבות יישום ההתערבות בשיטת מצמיחים לא חל שינוי במידה בה העומדים מן הצד מגנים על הקורבנות להצקה בהשוואה למידה בה הם עשו זאת טרם יישום ההתערבות.

לוח מספר 9: תרשים המציג את ההבדלים במידה בה העומדים מן הצד מגנים על הקורבנות להצקה לפני ואחרי יישום ההתערבות בשיטת מצמיחים

נספחים

נספח מספר 1: שאלון תחושות תלמידים (מבוסס על שאלון משרד החינוך)

שאלון תחושות תלמידים // מבוסס על שאלון משרד החינוך

תלמידים יקרים, תודה על שיתוף הפעולה במילוי שאלון זה. מטרת שאלון זה ללמוד על התחושות שלכם בכל הקשור לתחומי החיים בבית הספר. שאלון זה הוא אנונימי וחסוי!

כתת לימוד: _____ אני בן /בת

אנא סמנו את מידת הסכמתכם עם כל היגד:

היגד	מסכים מאוד	מסכים	מסכים חלקית	לא מסכים	מאד לא מסכים
אני אוהב להיות בבית הספר					
גם אילו הייתי יכול, לא הייתי עובר לבית ספר אחר					
טוב לי בבית הספר					
הכיתה שלי מלוכדת ומגובשת					
לרוב התלמידים בכיתה שלי יש עם מי להיות בהפסקות					
לרוב התלמידים בכיתה שלי חשוב לעזור אחד לשני					
לתלמידים בכיתה אכפת זה מזה					
בכיתה שלי יש אווירה טובה בין התלמידים					
בבית הספר מעודדים תלמידים לגלות מנהיגות					
כל התלמידים בבית הספר שלנו משתלבים בחברה באופן מלא					
כאשר מישהו סובל מחרם והצקות, החברים מגנים עליו ולא מאפשרים זאת					
התלמידים בכיתה שלי מתייחסים בכבוד כלפי האחר והשונה					

					בבית הספר מעודדים אותנו לגלות סובלנות כלפי האחר והשונה
					בחודש האחרון תלמיד סחט ממני דבר מה באיומים
					בחודש האחרון תלמיד נתן לי מכות חזקות
					בחודש האחרון תלמידים הטילו עלי חרם
					בחודש האחרון מישהו מהמורים לעג לי או העליב אותי או השפיל אותי במילים בבית הספר
					בחודש האחרון מישהו מהתלמידים לעג לי בגלל צבע העור, המוצא או הדת שלי
					בחודש האחרון ספגתי קללות או עלבונות ברשתות החברתיות באינטרנט או בסלולר/ סמארטפון (כגון ווטסאפ, פייסבוק וכו')
					בחודש האחרון מישהו הפיץ עלי שמועות ברשתות החברתיות באינטרנט או בסלולר/ סמארטפון (כגון ווטסאפ, פייסבוק וכו') במטרה לפגוע בי
					לפעמים אני פוחד ללכת לבית הספר, כי יש בו תלמידים שמתנהגים באלימות
					לפעמים אני מעדיף להישאר בהפסקות בכיתה, כי אני חושש שיפגעו בי
					יש בבית הספר מקומות שאני פוחד להסתובב בהם
					בבית הספר עושים פעולות רבות כדי למנוע אלימות וכדי לטפל בה
					בהפסקות יש תמיד מורה או כמה מורים בחצר שתפקידם להשגיח שלא תהיה אלימות
					למורים חשוב לדעת איך אני מרגיש
					למורים אכפת ממני מעבר ללימודים
					כשעצוב ארגיש נוח לדבר עם מורה
					יש לי יחסים קרובים וטובים עם המורים

Frequencies

Statistics

		Gender	Grade	Migzar
N	Valid	104	104	104
	Missing	0	0	0
Mean		1.51	2.0385	2.0000
Std. Deviation		.502	.65245	.00000

Frequency Table

Gender

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	זכר	51	49.0	49.0	49.0
	נקבה	53	51.0	51.0	100.0
	Total	104	100.0	100.0	

Grade

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ד	20	19.2	19.2	19.2
	ר	60	57.7	57.7	76.9
	ה	24	23.1	23.1	100.0
	Total	104	100.0	100.0	

Migzar

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid יהודי	104	100.0	100.0	100.0

נספח מספר 3 : פלטי SPSS – מבחני T למדגמים מזווגים (סטטיסטיקה הסקתית)

T-Test

Paired Samples Statistics

		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	קורבנות פיזית לפני	2.3317	104	.85930	.08426
	קורבנות פיזית אחרי	1.7764	104	.85397	.08374
Pair 2	קורבנות רשת לפני	2.3798	104	.89902	.08816
	קורבנות רשת אחרי	1.7692	104	.92674	.09087
Pair 3	מוגנות לפני	3.1795	104	.57814	.05669
	מוגנות אחרי	3.7051	104	.91294	.08952
Pair 4	מעורבות העומדים מהצד לפני	1.9038	104	.78232	.07671
	מעורבות העומדים מהצד אחרי	1.8846	104	.83965	.08233

Paired Samples Correlations

		N	Correlation	Sig.
Pair 1	קורבנות פיזית לפני & קורבנות פיזית אחרי	104	.451	.000
	קורבנות רשת לפני & קורבנות רשת אחרי	104	.444	.000
Pair 3	מוגנות לפני & מוגנות אחרי	104	.514	.000
Pair 4	מעורבות העומדים מהצד לפני & מעורבות העומדים מהצד אחרי	104	.146	.140

Paired Samples Test

		Paired Differences			95% Confidence Interval of the Difference
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	Lower
Pair 1	קורבנות פיזית לפני - קורבנות פיזית אחרי	.55529	.89765	.08802	.38072
Pair 2	קורבנות רשת לפני - קורבנות רשת אחרי	.61058	.96280	.09441	.42334
Pair 3	מוגנות לפני - מוגנות אחרי	-.52564	.79058	.07752	-.67939
Pair 4	מעורבות העומדים מהצד לפני - מעורבות העומדים מהצד אחרי	.01923	1.06106	.10405	-.18712

Paired Samples Test

		Paired Differences			
		95% Confidence Interval of the Difference			
		Upper	t	df	Sig. (2-tailed)
Pair 1	קורבנות פיזית לפני - קורבנות פיזית אחרי	.72986	6.309	103	.000
Pair 2	קורבנות רשת לפני - קורבנות רשת אחרי	.79782	6.467	103	.000
Pair 3	מוגנות לפני - מוגנות אחרי	-.37189	-6.781	103	.000
Pair 4	מעורבות העומדים מהצד לפני - מעורבות העומדים מהצד אחרי	.22558	.185	103	.854